

ΤΙ ΕΙΝΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ

ΟΡΙΣΜΟΣ

- *Οικονομική* είναι η μελέτη του τρόπου με τον οποίο οι άνθρωποι επιλέγουν να κατανείμουν τους σπάνιους πόρους τους.
- Λόγω της σπανιότητας δεν είναι δυνατόν να εκπληρωθούν όλες οι ανάγκες.
- Για κάθε οικονομική απόφαση πρέπει να παραιτηθούμε από κάτι για να κάνουμε κάτι άλλο.

ΟΡΙΑΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ

- Υπάρχει λοιπόν ένα κόστος, το *οριακό κόστος*, και το κόστος αυτό μαζί με την επιπλέον χρησιμότητα, την *οριακή χρησιμότητα* καθορίζουν τον καλύτερο τρόπο με τον οποίο μπορούμε να αποκτήσουμε όσο το δυνατόν περισσότερο από εκείνο που επιθυμούμε.
- Η οικονομική στηρίζεται λοιπόν στην *σπανιότητα των πόρων*, το *κόστος* και την *οριακή ανάλυση*.

Σπανιότητα ή στενότητα των πόρων

- Οι ανάγκες είναι απεριόριστες και αλλάζουν συνεχώς.
- Αντίθετα, οι πόροι είναι περιορισμένοι και πολλοί από αυτούς εξαντλούνται συνεχώς.
- Λόγω αυτής της σχετικής έλλειψης των πόρων και του απεριόριστου αριθμού των αναγκών, κάθε κοινωνία, πλούσια ή φτωχιά, αντιμετωπίζει *οικονομικό πρόβλημα*.

Οικονομικό πρόβλημα

- Μπροστά στο πρόβλημα αυτό, κάθε κοινωνία είναι υποχρεωμένη να *επιλέξει* ποιες ανάγκες θα ικανοποιηθούν και ποιες δεν θα ικανοποιηθούν.
- Το οικονομικό πρόβλημα μας υποχρεώνει να κάνουμε ένα *συμψηφισμό (trade-off)*.
- Η ικανοποίηση σε *μεγαλύτερο* βαθμό μιας ανάγκης προϋποθέτει την ικανοποίηση σε *μικρότερο* βαθμό κάποιας άλλης.

Κόστος ευκαιρίας

- Υπάρχει ένα κόστος που ονομάζεται *κόστος ευκαιρίας* όταν ένας πόρος, για να χρησιμοποιηθεί στην παρούσα του χρήση, πρέπει να εγκαταλείψει όλες τις καλύτερες εναλλακτικές του χρήσεις.
- Η αξία των αγαθών που θα παραγόταν εάν ο πόρος χρησιμοποιούταν στην καλύτερη εναλλακτική του χρήση είναι το κόστος ευκαιρίας.

Κόστος ευκαιρίας

- Υπάρχει κόστος ευκαιρίας μόνο όταν το αγαθό ή ο πόρος χρησιμοποιείται ήδη και για να χρησιμοποιηθεί αλλού πρέπει να παραιτήσουμε την παρούσα χρήση του.
- Ο πόρος ή το αγαθό πρέπει να βρίσκεται ήδη σε πλήρη απασχόληση

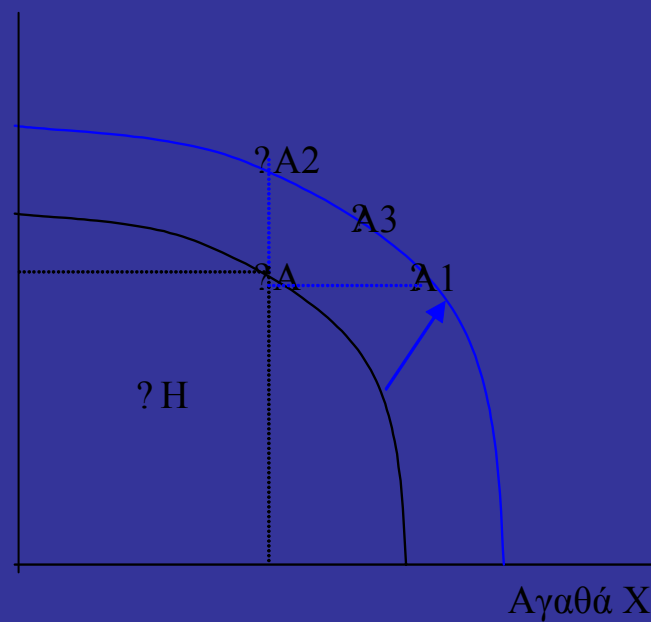
Καμπύλη παραγωγικών δυνατοτήτων

- Η *καμπύλη παραγωγικής δυνατότητας* απεικονίζει τις εναλλακτικές δυνατότητες που έχει ένα άτομο, μια επιχείρηση ή μια οικονομία να παράγει ένα συνδυασμό αγαθών εάν όλοι οι διαθέσιμοι, σπάνιοι πόροι, χρησιμοποιηθούν πλήρως και αποτελεσματικά.
- Ένα αποτελεσματικό οικονομικό σύστημα λειτουργεί *επί* της καμπύλης παραγωγικών δυνατοτήτων.

Καμπύλη παρ. δυνατοτήτων και αποτελεσματικότητα

- Το σύστημα αυτό επιτυγχάνει έτσι την *αποτελεσματικότητα της παραγωγής* (*productive efficiency*).
- *Allocative efficiency* είναι επίσης σημαντική διότι όταν επιτευχθεί καμία άλλη ανακατανομή του εισοδήματος δεν μπορεί να βελτιώσει την ευημερία ενός ατόμου χωρίς να μειώσει την ευημερία ενός άλλου ατόμου στην κοινωνία.
- Η αποτελεσματικότητα βοηθάει στην οικονομική πρόοδο και ανάπτυξη.

Καμπύλη παραγωγικών δυνατοτήτων

Καμπύλη παρ. Δυν. Και οικονομική πρόοδος

- Η καμπύλη παραγωγικής δυνατότητας μετατίθεται προς τα δεξιά λόγω:
- αυξήσεως των συντελεστών παραγωγής (επενδύσεις σε κεφαλαιουχικό εξοπλισμό, ανακάλυψη νέων πόρων, κτλ.)
- βελτίωσης της παραγωγικότητας αυτών των συντελεστών
- καινοτομιών στην τεχνολογία, στη διοίκηση, στο μάρκετινγκ
- αυξήσεως του καταμερισμού εργασίας (ειδίκευση, εμπόριο, κλπ)

Καμπύλη παρ. Δυν. και παραγωγικότητα

- Η βελτίωση της παραγωγικότητας των συντελεστών μπορεί να προέλθει από:
- τεχνολογικές αλλαγές και καινοτομίες
- καλύτερη κατανομή των συντελεστών παραγωγής
- ευνοϊκότεροι όροι εμπορίου
- ποιοτική βελτίωση των συντελεστών παραγωγής (πιο μορφωμένο ανθρώπινο δυναμικό προσωπικό, κίνητρα για περισσότερη όρεξη για δουλειά, κτλ)
- θεσμική και πολιτική ισορροπία
- οικονομική πολιτική

Η συνάρτηση παραγωγής

- Η συνάρτηση παραγωγής, η μηχανική σχέση μεταξύ παραγόμενης ποσότητας και συντελεστών παραγωγής, απεικονίζει τις διάφορες και περίπλοκες επιδράσεις που συντελούν στην οικονομική ανάπτυξη.

- $Y = \alpha f(K)$

Όπου

- Y = παραγωγή ανά άτομο
- K = κεφαλαιουχικά αγαθά
- α = εξωτερικοί παράγοντες περιλαμβανομένης της τεχνολογίας

Κ.Κ. ΑΕΠ αναπτυγμένες χώρες σε δολάρια 2002

ΠΙΝΑΚΑΣ 1

Κατά κεφαλή ΑΕΠ για ορισμένες αναπτυγμένες χώρες σε σταθερά 2002 δολάρια			
	1900	1950	2002
Βέλγιο	5236	7670	26019
Δανία	5104	11495	34281
Φιλανδία	2882	7346	26660
Γαλλία	2794	5135	25888
Γερμανία	3941	6219	26493
Ιταλία	3062	5296	21622
Ιαπωνία	2071	3415	36492
Ολλανδία	5013	8303	26596
Σουηδία	3941	10366	28993
Αγγλία	5386	8030	26460
ΗΠΑ	5544	12753	36680

Κατανομή της διεθνούς παραγωγής

ΠΙΝΑΚΑΣ 2

Κατανομή της διεθνούς παραγωγής, εμπόριο και πληθυσμός (%)			
	Παραγωγή	Εμπόριο	Πληθυσμός
ΗΠΑ	21,6	17,8	4,7
ΕΕ	19,9	19,9	6,2
Ιαπωνία	7,7	8,4	2,1
Πρώτες τρεις	49,2	46,1	13
Υπόλοιπος κόσμος	50,8	53,9	87
Σύνολο	100	100	100

Κ.Κ ΑΕΠ στις αναπτυσσόμενες χώρες

ΠΙΝΑΚΑΣ 3

Κατά κεφαλή ΑΕΠ για ορισμένες αναπτυσσόμενες χώρες σε σταθερά 2002 δολάρια			
	1900	1950	2002
Κίνα	561	461	4676
Ινδία	685	650	2675
Νότιος Κορέα	939	964	19440
Αργεντινή	2977	5363	10091
Μεξικό	1121	2089	8923
Αίγυπτος	973	954	4087
Μαρόκο	1073	1934	3893
Γκάνα	982	1491	3893
Νιγηρία	-	1000	1858

Κατανομή των ποσοστών ανάπτυξης, 1990-2000

ΠΙΝΑΚΑΣ 4

Κατανομή των ποσοστών ανάπτυξης, 1990-2000				
Ανά κεφαλή % πραγματική ανάπτυξη	Αριθμός κρατών	% κρατών	Πληθυσμός (εκατομμύρια)	% πληθυσμού
Λιγότερο από 0%	53	29,9	754	12,7
0-3%	95	53,7	2465	41,7
Περισσότερο από 3%	29	16,4	2695	45,6
Σύνολο	177	100	5914	100

Διάφορα ποσοστά ανάπτυξης, 1965-2000

ΠΙΝΑΚΑΣ 5

Διάφορα ποσοστά ανάπτυξης, 1965-2000			
Χώρες με εισόδημα	Συνολική ανάπτυξη (ΑΕΠ % σε σταθερές τιμές)	Ανά κεφαλή % ανάπτυξη (ΑΕΠ % σε σταθερές τιμές)	Πληθυσμός 2000 (εκατομμύρια)
Χαμηλό - \$755- (60)	5,9	3,7	3722
Μέσο (78)	3,7	1,9	1,433
Υψηλό \$9266+ – (34)	3,0	2,3	903
Ανατολική Ασία	7,5	5,7	1855
Νότια Ασία	4,9	2,7	1355
Λατινική Αμερική	3,4	1,3	516
Αφρική Κ. Σαχάρα	2,6	-0,3	659
Παγκοσμίως	3,2	1,4	6057

Επένδυση και οικονομική ανάπτυξη

ΠΙΝΑΚΑΣ 6

Επένδυση και οικονομική ανάπτυξη						
Επένδυση/ΑΕΠ				% ανάπτυξης του ΑΕΠ (ετησίως)		
	ΕΕ	ΗΠΑ	Ιαπωνία	ΕΕ	ΗΠΑ	Ιαπωνία
1961-70	23,4	18,1	32,2	4,8	4,2	10,1
1971-80	23	19,1	32,7	3	3,2	4,4
1981-90	20,4	18,3	29,1	2,4	2,9	4
1991-200	19	16	29	2	2,5	1,4

Επένδυση και οικονομική ανάπτυξη

- Ανθρώπινο κεφάλαιο είναι η βελτίωση των γνώσεων του ανθρώπινου δυναμικού μέσω της εκπαίδευσης, εξειδίκευσης, τα κίνητρα για δουλειά και επένδυση και της πείρας.
- Τα μορφωμένα άτομα είναι γενικά πιο παραγωγικά σχετικά με τα λιγότερα μορφωμένα.
- Οι βιομηχανίες της βιοτεχνολογίας και της πληροφορικής, βιομηχανίας υψηλής παραγωγικότητας, χρησιμοποιούν εξειδικευμένο προσωπικό και μεγάλης μόρφωσης.

Επένδυση και οικονομική ανάπτυξη

- Η γρήγορη ανάπτυξη των κρατών της Ασίας αποδίδεται στο υψηλό επίπεδο μόρφωσης του εργατικού δυναμικού της.
- Εμπειρικές μελέτες έχουν βρει ότι απλά μέτρα ανθρώπινου κεφαλαίου όπως ο αριθμός μαθητών εγγεγραμμένων στην δευτεροβάθμια εκπαίδευση συνδέεται θετικά με το επίπεδο οικονομικής ανάπτυξης.

ΑΕΠ και δείκτες ανθρώπινης ανάπτυξης

- Το κατά κεφαλή ΑΕΠ αν και χρησιμοποιείται σαν δείκτης οικονομικής ανάπτυξης δεν λαμβάνει υπόψη την ποιότητα του τρόπου ζωής του πληθυσμού.
- Το 1990, ο ΟΗΕ επινόησε τον δείκτη ανθρώπινης ανάπτυξης (Human Development Index= HDI) σαν εναλλακτικό μέτρο που λαμβάνει υπόψη την ποιότητα ζωής.

Ο δείκτης HDI

- Ο δείκτης HDI παίρνει τιμές μεταξύ 0 και 1 και περιλαμβάνει:
- την προσδοκία ζωής κατά την γέννηση (αριθμός χρόνων ζωής μετά την γέννηση σύμφωνα με τα υπάρχοντα στατιστικά στοιχεία)
- γνώσεις (αριθμός ενηλίκων μορφωμένων και αριθμός χρόνων φοίτησης στο σχολείο)
- το επίπεδο ζωής (μετρείται με το κατά κεφαλή εισόδημα εκφρασμένο σε σταθερές τιμές προσαρμοσμένο στο κόστος ζωής της κάθε χώρας)

Κατάταξη χωρών σύμφωνα με τον HDI δείκτη

Βιομηχανοποιη μένες χώρες	Αξία του HDI	Κατάταξη HDI	Κατάταξη ΑΕΠ	Αναπτυσσόμεν ες χώρες	Αξία του HDI	Κατάταξη HDI	Κατάταξη ΑΕΠ
Νορβηγία	0,944	1	5	Νότια Κορέα	0,879	30	37
Ισλανδία	0,942	2	4	Χιλή	0,831	43	53
Σουηδία	0,941	3	18	Μεξικό	0,800	55	58
Αυστραλία	0,939	4	12	Βραζιλία	0,777	65	64
Ολλανδία	0,938	5	8	Σ. Αραβία	0,769	73	40
Βέλγιο	0,937	6	11	Φιλιππίνες	0,751	85	104
ΗΠΑ	0,937	7	2	Τουρκία	0,734	96	80
Καναδάς	0,936	8	9	Κίνα	0,721	104	102
Ιαπωνία	0,932	9	14	Ν. Αφρική	0,684	111	47
Ελβετία	0,931	10	7	Ινδονησία	0,682	112	114
Αγγλία	0,930	13	19	Αίγυπτος	0,648	120	108
Γαλλία	0,925	17	20	Μποτσβάνα	0,614	125	60
Γερμανία	0,921	18	13	Μαρόκο	0,606	126	107
Νέα Ζηλανδία	0,917	20	28	Ινδία	0,590	127	115
				Ζάμπια	0,386	163	170
				Σιέρα Λεόνε	0,275	175	175